

הלכות דברים הנוהגים בסעודה סימן קעח

באר הגולה קעג

קעח איזה דברים קרויים הפסק בסעודה, ובו ז' סעיפים:

א מסתים ק"א ב לשון הרמב"ם בסוף ד מהלכות ברכות 1 בית יוסף מלשון הרמב"ם ד מסתים שם ולשון הרמב"ם שם

א (א) יהיה אוכל בבית זה ופסק סעודתו (ב) והלך (ג) לבית אחר, (ד) או כשהיה אוכל וקראו חבירו לדבר עמו ויצא לו (ה) *לפתח ביתו וחזר, הואיל ושינה מקומו (ו) צריך לברך (ז) למפרע על מה שאכל, (ח) וחזר ומברך בתחלה *המוציא ואחר-כך יגמור סעודתו. **ג** אבל אם דיבר עמו בתוך הבית, אף-על-פי ששינה מקומו (ט) מפניה לפינה אינו צריך לברך: הגה (י) ועיין לקמן סימן רעג. (יא) אם היה דעתו לאכול במקום אחר לא מקרי שינוי מקום, והוא שיהיו שני המקומות (יב) בבית אחד. ועיין לקמן סימן קפד): **ב** יחברים שהיו יושבים לאכול ויצאו (יג) לקראת חתן או לקראת כלה, אם הניחו שם (יד) מקצתן, חוזרים למקומם וגומרין סעודתן

שערי תשובה

באר היטב

שיאכל תחלה מעט בלא פת ויברך ואח"כ יאכלם בין כפת בין בלא פת. וזהו בקובע סעודתו על שאר דברים, אבל הקובע סעודתו על הפירות יאכל תחלה פת עם הפירות, ודוק: (ב) למפרע. פי' לתחלה צריך לברך בהמ"ז קודם שיעקר כמ"ש ס"ב, ואם לא בירך קודם שעקר צריך לחזור למקומו ולברך בהמ"ז ואח"כ יאכל

ביאור הלכה

משנה ברורה

ממנו עם הפת, פטור הוא אחר-כך כשאוכל ממנו בלא פת בכל ענין, בין שיחזור לבסוף ויאכל ממנו עם הפת בין וכו'; ולשון "עיקר ליפתן" שכתב מוכח כדברינו, וכן משמע לשון רמ"א. ואפשר לומר עוד, דהמחבר שכתב דטוב שיאכל בתחלה מהפירות, דמשמע לכאורה אפילו מעט, היינו דיאכל מתחלה מעט על-כ"פנים, אבל יאכל גם אחר-כך, דהא עיקר סעודתו היה אלו הפירות, אבל למה שסיים הרמ"א כלשון רבינו יונה דאף אם לא יאכל לבסוף שפיר דמי, היינו בעל-כרחך לא בטעימה קצת, וכנ"ל:

* לפתח ביתו. עיין משנה ברורה. ועיין בפריי"מגדים שתמה על המגן אברהם בסעיף-קטן ב שמעתיק דכשרואה מקומו מהני, אם-כן אמאי הוא שינוי מקום ביצא לפתח ביתו? ולא נהירא, דלמא מיירי כשהפתח נעול; ובפרט אם נימא דמבית לבית לא מהני רואה מקומו, בוודאי לא קשה מידי, דלהרמב"ם ביצא חוץ לפתח ביתו הוי כמבית לבית, כמו שכתבו האחרונים: * 'המוציא'. ואם הפליג

רוצה לומר, שיצא (ג) חוץ לפתחו, דאם מדבר עמו על הפתח אין זה שינוי מקום: (ו) צריך לברך וכו'. דעל-ידי היציאה ממקומו (ג) חשיב כנפסקה סעודתו לגמרי, ומה שאוכל אחר-כך (ד) כסעודה אחרת דמיא, ולכן מברך ברכת-המזון למפרע והמוציא על להבא: (ז) למפרע. ובמקומו הראשון. ולתחלה כשרוצה לצאת ממקומו צריך לברך ברכת-המזון קודם שיעקור, כמו שכתב סעיף ב, ורק בדיעבד כשלא בירך מתחלה, צריך אחר-כך לחזור ולברך ברכת-המזון במקומו, שכך הוא מצותו, ואחר-כך יברך 'המוציא' ויאכל במקום שירצה: (ח) וחזר ומברך בתחלה 'המוציא'. והיינו כשעומד באמצע סעודת פת, וכל-שכן אם לא אכל מתחלה רק פירות או משקין, בוודאי שייך בהו שינוי מקום, וכדלקמיה בסעיף ב: (ט) מפניה לפינה. היינו באותו חדר, (ה) ואף שאין נראה לפניו מקומו הראשון מחמת הפסק דבר מחשמישי הבית, כמו תנור או פאראווא"ן! וכיוצא בזה, אין זה שינוי מקום כיון שהוא בחדר אחד: (י) ועיין לקמן וכו'. רוצה לומר, דשם מיירי לענין שינוי מקום גבי קידוש, והוא הדין לעניננו: (יא) אם היה דעתו. רוצה לומר, (ו) שבשעת ברכה חשב לאכול גם במקום ההוא: (יב) בבית אחד. היינו (י) תחת גג אחד, ואפילו מחדר לחדר או מבית לעלייה, ואף שאין רואה מקומו; (ס) והוא הדין אם רואה מקומו הראשון שאכל שם אפילו דרך חלון, ואפילו מקצת מקומו, נמי מועיל, אף שלא היה דעתו מתחלה. ודוקא מחדר לחדר באותו בית, (ט) אבל מבית לבית, אף שסמוכין זה לזה, מסתפקים האחרונים דאפשר דאין להקל על-ידי ראיית מקום. ודע, שלפי המבואר לקמן בהג"ה דאנו נוהגין כהפוסקים שלא לברך על-ידי שינוי מקום כשעומד באמצע סעודת פת, (י) תו אין נפקא-מינה לדינא כל החילוקים האלו שהוכרנו לענין שינוי מקום, רק לענין מסוכין לאכול פירות ושאר משקין, דבהם לכולי עלמא שייך דין שינוי מקום: **ב** (יג) לקראת חתן וכו'. והוא הדין כשיצא (יג) לדבר הרשות, והא דנקט "לקראת חתן", לרבנותא, דבלא הניחו שם אדם, צריך לברך ברכת-המזון מקודם שיצאו אף שיוצאין לדבר מצוה: (יד) מקצתן. ואפילו (יג) רק

שער הצינן

(ב) ומסתברא דהוא הדין אם נשאר בנייביתו מסוכין על השולחן גם-כן דינא הכי, דהרי בסעיף ב כתב דוקא אם לא הניחו שם אדם אז נעקר הקביעות. אחר כך מצאתי שמצדד כן בספר מעשה-ירוקח: (ג) כסף-משנה ולבוש והגר"א: (ג) כמו שכתב המחבר בסוף סעיף ב: (ד) וגרע מהיסח-הרעת דאינו מצריך רק ברכה לתחלה, דהתם מכל מקום סעודה אחת היא, אבל על-ידי שינוי מקום חשיב כסעודה אחרת לגמרי [לבוש]: (ה) מגן-אברהם והגר"ז וחי"א-אדם בכלל נט ומגן-גבורים: (ו) מאמר-מרדכי וחי"א-אדם וש"א: (ז) אחרונים בסימן רעג: (ח) מגן-אברהם והגר"ז וחי"א-אדם וש"א, דלא כאבן-העזר: (ט) עיין בלבושי-שרד וכן בדרך-החיים בהלכות קידוש דעתו שם דמבית לבית לא מהני ראיית מקום אם לא שהיתה דעתו לזה מתחלה. ובאמת גם בסימן רעג לא נזכר זה רק בשם יש אומרים, ורמ"א לא העתיקו כאן לדינא. אכן לענין מחדר לחדר נראה דיש לסמוך על דעת המגן-אברהם ושאר אחרונים בזה [אף דהאבן-העזר חולק], אחרי דעצם הדין דמחדר לחדר הוי בכלל שינוי מקום אינו מבורר כל-כך, דיש כמה ראשונים דפליגי בזה, וכמו שכתבנו בביאור הלכה: (י) אחרונים: (יא) אחרונים: (יב) גמרא: זקן או חולה, ולא דוקא זקן, אלא דאורחא דמילתא נקט [כ"י והגר"א]:

תרגום: 1 מחיצת עץ.

באר הגולה קעד הלכות דברים הנוהגים בסעודה סימן קעח

ה שם
מהירושלמי (*) והוא
שלא היה דעתו מתחלה
לכך. הראב"ד ודולקמן
סעיף ג

ואינם צריכין (טו) לברך שניה, ואם לא הניחו שם אדם, (טז) כשהם יוצאים צריכים ברכה למפרע (יז) וכשהם חוזרים צריכים ברכה לכתחלה, (יח) וכן אם היו מסובין לשתות או לאכול פירות, שכל המשנה מקומו הרי (יט) פסק אכילתו, (כ) ולפיכך מברך (כא) למפרע על מה שאכל וחוזר ומברך שנית על מה שהוא צריך לאכול. והמשנה מקומו מפינה לפינה (כב) * בבית אחד (כג) אינו צריך לחזור ולברך. (כד) "אכל" במזרחא של תאנה זו ובא לאכול

שערי תשובה

אפילו רואה מקומו לא מהני אם לא היה דעתו מתחלה לאכול בחדר האחר כו'.

משנה ברורה

אחד: (טו) לברך שניה. היינו ברכת 'המוציא', אף ששינו מקומן בינתיים, דכיון שנשאר מקצתן במקומן לא פסקה סעודתן בהיציאה: (טז) כשהם יוצאים וכו'. דכיון שלא הניחו שם אדם נפסקה סעודתן על-ידי היציאה, וכשאוכל אחר-כך הרי כסעודה חדשה: (יז) כשהם חוזרים וכו'. באמת כבר כתב זה בסעיף א, וכפל הדברים (יג) בשביל החידוש והניח מקצת חברים, או למה שכתבנו בסעיף-קטן יג: (יח) וכן אם היו וכו'. אשמועינן (יד) דגם בזה מהני הניח מקצת חברים כמו בסעודת פת: (יט) פסק אכילתו. וגרע (טו) מהיסח-הדעת שאין מברכין רק ברכה לכתחלה כשחזר לאכול, דזה נחשב כסעודה אחרת לגמרי: (כ) ולפיכך מברך וכו'. היינו, כשלא בידך ברכה אחרונה קודם יציאתו מברך עתה כשחזר, וכמו לענין פת לעיל בסעיף א: (כא) למפרע. וכזה אין צריך לחזור למקומו דוקא, אלא יכול לברך אפילו במקום השני, דרק בפת מצותו לכולי עלמא לחזור ולברך במקומו, כדלקמן בסעיף ה: (כב) בבית אחד. פירוש, בחדר אחד [מ"א וש"א]. ועיין מה שכתבנו בביאור הלכה דיבור המתחיל 'בבית': (כג) אינו צריך וכו'. ואף ששינה מקומו לגמרי לאכול בזוית האחרת אין צריך לחזור ולברך, דזה אינו נחשב שינוי מקום, ואף שאין רואה מקומו הראשון (טז) כגון שמפסיק תנור וכיוצא בזה, כיון שהוא בחדר אחד: (כד) אכל במזרחא וכו'. ואין חילוק בין שאכל שם פת ושאר דברים או שאכל (יז) פירות התאנה עצמה:

שינוי מקום, ועיין באבן העזר שהאריך בדיני שינוי מקום וכתב דמחזר לחדר

ביאור הלכה

והסית דעתו, נוטל ידיו ומברך גם 'טילת ידים', ואם לא הסית דעתו משמירת ידיו, יש לעיין בדבר לענין נטילה: * בבית אחד. עיין במשנה ברורה דהיינו בחדר אחד, כן כתב המגן-אברהם ושאר אחרונים, דמחזר לחדר אף בבית אחד הרי שינוי מקום, וכן משמע בסימן רעג ובסעיף א כאן [עיין שם בטור ובית-יוסף שסוברים כן בפשיטות], אלא דאם רואה מקומו הראשון או שהיה דעתו כזה בשעת ברכה יש להקל בזה, כמו שכתוב למעלה בסעיף א. ולפי זה אם אכל פירות ומשקין שאין טעונין ברכה במקומן ונכנס כאמצע לחדר אחר, שאין רואה מקומו הראשון, אסור לו לאכול שם בלא ברכה לכולי עלמא [דאף לדעת ההג"ה לקמיה, בפירות ומשקין מודין], ואף בחזר למקומו יהא טעון ברכה לכתחלה. והנה דבר זה, אף שהוא כתוב בכמה אחרונים קשה מאד להזהר בזה, וכמדומה שאין העולם נוהגין כן. וחפשיתי במקורי הדין ומצאתי שאין דין זה מכואר, דהמעין בפסחים ק"א בתוספות דיבור המתחיל 'אבל' וברא"ש שם יראה דזהו רק לפי גירסתם דגרסי בגמרא גבי קידוש "אבל ממקום למקום וכו'" [ולדידהו דין קידוש במקום סעודה ושינוי מקום שוין], אבל אם נגרוס "אבל מפינה לפינה" (לא) נהיה מוכרחים לומר דסובר הגמרא דמפינה לפינה ומחזר לחדר שוים אחרי שהם תחת גג אחד, ואם נחמיר במחזר לחדר הוא הדין דצריך להחמיר במפינה לפינה [דאי לאו הכי מאי מייתי הגמרא ראייה מרב ענן, דהתם הוי מאיגרא לארעא], ואם-כן כו' מקלינן אחר-כך במפינה לפינה לענין שינוי מקום, נכלל בענין זה גם במחזר לחדר, דדוקא במבית לבית מקרי שינוי לענין שינוי מקום, וכלישנא דגמרא שם: לא שנו אלא מבית לבית, דהא לפי גירסא זו על-כרחך דצריך לחלק בין דין שינוי מקום לדין קידוש במקום סעודה, וכמו שכתב בחידושי מהר"ם חלאוו"ה [שהיה תלמיד הרשב"א] דלענין קידוש בענין מקום סעודה ממש ומקום פיתא גרים, לכך אפילו מפינה לפינה אסור, אבל לענין שינוי מקום, בעקירה גמורה תליא מילתא ומפינה לפינה לא הוי עקירה, עיין שם. והנה גירסא זו "סבור מינה וכו' אבל מפינה לפינה לא", מצאתי בכמה ראשונים, והוא בפירוש ר"ח ובבב"ג ובריי"ף וכן בחידושי מהר"ם חלאוו"ה [והנה אף מי שירצה לדחות ראייה זו ויאמר דעל-כ"פנים לא מצינו היתר בהדיא בגמרא לענין שינוי מקום אלא במפינה לפינה, וכמו שמסיים הגמרא "אבל מפינה לפינה לא", אשיב לו: גם איסור לא מצינו, דאדדייקת מסיפא דלישנא, דייק מראש המימרא דקאמר הגמרא "לא שנו אלא במבית לבית", ומחזר לחדר לא הוי בכלל זה]. והנה דעת הרמב"ם כתב בבית-יוסף דהוא סובר גם-כן כהתוספות והרא"ש דקידוש במקום סעודה ושינוי מקום דינם שוה, וכי היכי דמחמירין במחזר לחדר לענין קידוש הוא הדין דמחמירין לענין שינוי מקום, ולא מקלינן אלא מזוית לזוית באותו חדר. אבל מהרב המגיד בפרק כט מהלכות שבת מוכח בהדיא דסובר דדעת הרמב"ם להיפך, דמחלקין בין קידוש במקום סעודה ובין שינוי מקום בסעודה, וכשינוי מקום אף מחזר לחדר לא הוי שינוי מקום, דגם הוא גורס שם בגמרא לגבי קידוש: "סבור מינה וכו' אבל מפינה לפינה לא וכו'" [וכגירסת הגאונים הנ"ל], ומפרש שם דדבר זה קאי על מחזר לחדר, דמפינה לפינה היינו מפינה אחד שבבית לפינה השני שבסוף הבית, אף שבאמצע מתחלקים חדרים הרבה [והוכיח פירוש זה מדברי הגאונים, עיין שם, ואפשר דגם כל הגאונים הנ"ל דגרסי "מפינה לפינה" דמיירי מאיגרא לארעא על מפינה לפינה, דגם מפינה לפינה הכוונה מחזר לחדר, עיין שם, ובזה מתיישב שפיר הגמרא דמייתי ראייה מרב ענן סבירא להו כן, ומתפרש הסוגיא בפשיטות], ולפיכך היקל הרמב"ם גבי קידוש מזוית לזוית, דזהו אינו בכלל מפינה לפינה שבש"ס, ואם-כן גבי שינוי מקום דקאמר בגמרא דדוקא מבית לבית אבל מפינה לפינה מותר, על-כרחך קאי נמי על מחזר לחדר, דזה נקרא מפינה לפינה, וכנ"ל [ומיושב לשון הש"ס דקאמר רק מבית לבית הוי שינוי מקום, דמשמע דכל שבתוך הבית לא הוי שינוי]. והרמב"ם שהעתיק נמי בענינו גבי שינוי מקום כלשון הגמרא דמפינה לפינה בבית אחד מותר, לפי זה בעל-כרחך כותנתו גם-כן אף על מחזר לחדר, דכיון שהוא בבית אחד מותר, ולא הזכיר בתחלה לאסור אלא מבית לבית [ומדרייק מאד מה ששינה הרמב"ם לשונו, דלגבי קידוש קאמר "מזוית לזוית" וכאן כתב "מפינה לפינה"]. היוצא מדברינו, ולהרב המגיד, דעת הרמב"ם דמחזר לחדר לא הוי שינוי מקום, וגם מדעת בה"ג ור"ח ורי"ף על-פי גירסתם נראה כן, וגם מצינו לרש"י שסובר בהדיא לענין שינוי מקום דמבית לעלייה לא הוי שינוי מקום והוא הדין מחזר לחדר, דהוא גורס בשניהם "אבל ממקום למקום לא" [ועל-כרחך דמחלקין בין קידוש לשינוי מקום בסעודה], וכן באור זרוע העתיק דבריו לדינא, עיין שם. ועל-כן, אף דראי ונכון לחוש לכתחלה לדעת

שער הציון

(יג) הגר"א: (יד) מגן-אברהם ואליה רבה והגר"א ושאר אחרונים, ולא כט"ז. ועיין ברא"ש פרק ערבי פסחים סימן כו שדעתו גם-כן דמהני הניח אף בדברים שאין טעונין ברכה כמקומן: (טו) לכוש: (טז) מגן-אברהם וש"א: (יז) דע רכל זה לדעת המחבר דפסק דאפילו בדברים הטעונין ברכה במקומן נמי יש שינוי מקום, מה שאין כן להרמ"א דפסק לקמיה דברברים הטעונין ברכה במקומן אין שייך שינוי מקום כלל, אם נסבור כדעת היש-אומרים בסעיף ה דכל ז' מינים טעונים ברכה במקומן, על-כרחך יפרש דין זה דאכל במזרחא פירות שאינם מו' מינים:

הלכות דברים הנוהגים בסעודה סימן קעח

קעה

במערכה, (כה) צריך לברך: הגה (כו) ויש חולקים בכל מה שכתוב בסימן זה, רק טוברים ששינוי מקום אינו אלא כהיסח הדעת, ולכן אם שינה מקומו למקום אחר אין צריך לברך אלא לפני מה שרוצה לאכול אבל לא על מה (ג) שכבר אכל (תוס' ורשב"ם והרא"ש ומרדכי פרק ע"פ וטור). **ודוקא** שלא הניח מקצת חברים בסעודה ואכל מדברים שאינן צריכים ברכה במקומם, (כו) אבל אם הניח מקצת חברים, או אפילו לא הניח (כה) *ואכל דברים שצריכין ברכה במקומם, אפילו מה שרוצה לאכול **אחר-כך** (ג) אין צריך לברך (סמ"ק ואו"י). ולכן מי שפסק סעודתו והלך (ד) לבית אחר, (נט) או שהיה אוכל וקראו חבירו לדבר עמו אפילו לפתח ביתו או למקום אחר, כשחוזר לסעודה אין צריך לברך כלל, דהא פת צריך ברכה במקומו לכולי עלמא; מיהו *אם הסיח דעתו, כשחוזר (ל) ודאי *צריך (ה) לברך על מה שרוצה לאכול אחר-כך (ב"י ורשב"א). (לא) ואין חילוק בין חזר למקום שאכל כבר ובין (לב) סיים סעודתו במקום (ו) אחר (רמב"ם פ"ד ור"ן), וכן נוהגין במדינות אלו. מכל מקום (לג) לכתחלה לא יעקור

באר היטב

ומשנה המקום באמצע הסעודה ואפילו הסיח דעתו שוב מאכילה, כשחוזר לסעודתו א"צ לברך, הן על פת הן על כל הדברים הבאים מחמת הסעודה, אבל דברים שלא באו מחמת הסעודה אף שביד מתחלה עליהם, אם מסיח דעתו מהם צריך לחזור ולברך [ועיין בספר אליה רבה מה שתייר על קושית ב"ח על רמ"א, וכן בספר זכרון לר' ישמעאל הכהן פסק כדעת רמ"א דלא כב"ח]: (ס) **לברך**. וג"כ ליטול ידיו ולא יברך, עיין סימן קסד: (י) אחר. אבל בהניח מקצת חברים,

במקום שירצה, רק שיברך המוציא תחלה, ועיין סי' קפד: (ג) **שכבר אכל**. דהברכה אחרונה על אכילתו שניה עולה לכאן ולכאן, רק לפני צריך לברך כדין נמלך: (ג) א"צ לברך. ואז אפילו הלך למקום אחר בתוך הסעודה ושתה יין או מים א"צ לברך דלקביעהי קמא הדר, ב"י מ"א: (ד) **לבית אחר**. והא דכתב רמ"א לעיל: והוא שיהא שני המקומות בבית אחד, היינו לדעה שפוסק שם דצריך לברך למפרע, אבל להיש-חולקים שמביא רמ"א אינו כן. ובספר אבן-העזר מסיק דכשהולך

משנה ברורה

ביאור הלכה

האחרונים שלא ליכנס אפילו מחדר לחדר באמצע אכילתו בדברים שאין טעונין ברכה אחריהן במקומן, אם לא שהיה דעתו לזה מתחלה בשעת ברכה, מכל מקום הנוהג להקל בזה אין למחות בידו דיש לו על מי לסמוך. וכנ"ל, ועל-כך-פנים בדיעבד בוודאי אין להצריך ברכה בהן, מידי ספיקא לא נפקא וספק ברכות להקל, וביכול לראות מקומו הראשון בוודאי יש להקל אף לכתחלה, וכנ"ל בסוף סעיף א במשנה ברורה: * **ואכל דברים שצריכין ברכה וכו'**. היינו שמתחלה אכל דברים הצריכים ברכה במקומן, אבל במקום שהלך עתה בתוך הסעודה, אפילו ששה יין [ומיירי שבידך מתחלה על היין בסעודת הפת] או מים אין צריך לברך, דהא על-כרחו צריך לחזור לקביעותו הראשון והו' כעומד באמצע הסעודה [מ"א בשם תוספות וש"א]: * **אם הסיח דעתו, כשחוזר ודאי וכו'**. הנה אף דבאבן-העזר הקשה על סתימת הדין מהא דסימן קעט, דאיחא שם דלענין אכילה דעת הרבינו יונה והר"ן דלא חשיב היסח-הדעת, ומחמת זה רצה לחדש דלענין פת אין היסח-הדעת גורם ברכה שניה — בענינו כבר סתמו כמה אחרונים [הגר"ז והבית-מאיר והמגן-גבורים] שלא כדבריו, מטעם דהתם איירי כשיושב במקום אחד, אמרינן דדרך האדם אחר שנמלך לחזור ולאכול, ועל-כן לא חשיב היסח-הדעת, מה שאין כן בענינו כשעקר והלך ממקומו: * **צריך לברך על מה וכו'**. וצריך גם-כן ליטול ידיו ולא

(כה) צריך לברך. כיון שהתאנה מפסקת (יח) ואינו רואה מקומו הראשון; ומיירי שלא עמדה התאנה בתוך היקף מחיצות, (יט) דאם עמדה בתוך היקף מחיצות, אף שאין רואה מקומו אין צריך לברך, דחשיב הכל מקום אחד, וכמו שכתוב לעיל בשינה מקומו בחדר אחד. ועיין לקמיה בסעיף ג לענין מאילן לאילן. ואם היה דעתו בשעת ברכה לאכול גם במערכו של אילן, (כ) יש אומרים דמהני בכל גווני: **(כו) ויש חולקים וכו'**. בתרתי פליגי על דעה ראשונה: אחד, דהם לא מצרכי ברכה למפרע לעולם מחמת שינוי מקום, ורק ברכה לכתחלה קודם שיאכל שנית, דחשיב רק כהיסח-הדעת ולא כמה שסילק סעודה הראשונה לגמרי, ועל-כן הברכה אחרונה עולה לשניהם; וגם סבירא להו, דגם זה שצריך ברכה ראשונה הוא רק בעומד בסעודת פירות או משקין, דתיכף ביציאתו חוץ לפתח-ביתו נפסקה סעודתו [אם לא הניח שם מקצת חברים, (כא) ואפילו הלך רק לעשות צרכיו לקטנים], אבל בפת ומיני דגן שצריכין לחזור ולברך במקומן, לא נפסקה הסעודה בהיציאה ואין צריך אף ברכה ראשונה, וכאלו לא שינה מקומו כלל, אם לא שהסיח דעתו מלאכול עוד, וכדלקמיה: **(כז) אבל אם הניח וכו'**. דכיון שנשארו מקצתן ואפילו אחד במקומו לא נפסקה הסעודה, וחוזרין לאכול או לשתות בלי שום ברכה, אף שהיתה מסיבתן לאכול פירות או משקין: **(כח) ואכל דברים וכו'**. כתב במגן-אברהם סימן רי: דוקא כשאכל כזית, דאם אכל רק פחות מכזית פת קודם שיצא, דינו כמו פירות, דהא אין צריך לברך אחריו, וממילא מיד שיצא לחוץ צריך ברכה ראשונה אף שחזר למקומו, ועל-כן צריך לזוהר **(כט) לכתחלה שלא לצאת ממקומו אף מחדר לחדר [היכי שאין רואה מקומו] קודם שיאכל כזית: (כט) או שהיה אוכל וכו'**. אף שלא אשמועינן בכבא זו שום רבותא, נקט לישנא דהמחבר בסעיף א ופסק להיפך: **(ל) ודאי צריך לברך**. ברכה ראשונה כדין היסח-הדעת, ואחר-כך יברך ברכת-המזון על הכל: **(לא) ואין חילוק בין וכו'**. אלעיל קאי, והיינו באוכל דברים הטעונין ברכה במקומן ולא הניח מקצת חברים, ואשמועינן דאף כשמסיים סעודתו במקום אחר גם-כן אין צריך לברך, דעל סמך סעודה ראשונה אוכל, אבל כשאוכל דברים שאין טעונין ברכה במקומן, כגון פירות וכיוצא בזה [או ששותה משקין], אף שהניח מקצת חברים לא מהני אלא כשחוזרין לחבורתן לסעודתן הראשונה, אבל לאכול או לשתות במקום אחר צריכין ברכה לכתחלה [מ"א וש"א]: **(לב) סיים סעודתו**. ואם אכל גם שם פת, מבואר בסעיף ד דמברך שם ברכת-המזון, כיון דשם הוא סיום סעודתו: **(לג) לכתחלה לא יעקור**. רוצה לומר: אף שעומד באמצע סעודת פת **(לג) ורוצה לצאת על-מנת לחזור ולאכול ולברך**, דלדעה זו אינו מצריך שום ברכה ביציאתו, מכל מקום לכתחלה לא יצא, דחיישינן שמא ישכח לחזור

שער הציון

(יח) בית-יוסף ושאר פוסקים: (יט) גם זה שם: (כ) דעת הראב"ד המובא בבית-יוסף, והובא בכארי-הגולה, ועיין בפרי-מגדים: (כא) דרך-החיים: (כב) כתבתי לכתחלה, משום דבירתי בביאור הלכה דמחדר לחדר כמה פוסקים טוברין דלא הוי שינוי מקום: (כג) דבר"ן מיירי ככהאי גוונא, וגם דאלו כבר גמר סעודתו לגמרי, כבר נזכר הדין הזה לקמן בסימן קפד, עיין שם, וכן משמע פשטא דלישניה, וכן פירשו האחרונים, ועיין ביאור הלכה:

הלכות דברים הנוהגים בסעודה סימן קעח

(לד) ממקומו (לה) *בלא ברכה, (ו) (ז) *דחיישינן שמא ישכח מלחזור ולאכול (הר"ר מגוח ור"ן). מיהו, לצורך מצוה *עוברת, כגון שהגיע זמן תפלה, מותר (כל-בו ה'ל' פסח). ועיין סימן קפד: **ג' יש מי שאומר**

באר היטב

מזמינים אותו לאכול במקום אחר שרי, וכן המנהג פשוט, אבל הב"ח כתב דוקא כשהיה דעתו בשעת ברכת המוציא לעקור אבל בלא"ה אסור

משנה ברורה

ולאכול ולברך במקומו [או (נד) שישא עד שירעב, ויפסיד ברכת-המזון לגמרי]. ואם מזמינים לו לאכול פת במקום אחר, דאז לא שייך האי חששא, כיון שהולך לאכול שם ויברך שם אחר אכילתו, כמו שכתוב בסעיף ד, (נפ) אפילו הכי לכתחלה לא יעקור ממקומו עד שיברך, דרק בדיעבד כשכבר יצא אמרינן דמותר לו לאכול ולברך במקום השני, דגם שם מקומו הוא, אבל לכתחלה מצותו לברך במקומו שאכל קודם שיצא; אם לא שהיה דעתו בשעת 'המוציא' לאכול גם שם, דאז חשיבי שניהם מקומו ומותר אף לכתחלה, ואפילו מבית לבית מהני מחשבתו לדעה זו, וכן נהגו כשהולכין לסעודת נשואין **שמכין** מתחלה לאכול שם: (לד) ממקומו. בתוספות **ורא"ש** משמע דאין להחמיר בזה רק כשיצא על-מנת להפליג דאז חיישינן להנ"ל, אבל כשיצא על-מנת לחזור לאלתר מותר: (לה) **בלא ברכה**. עיין בחידושי רבי עקיבא איגר מה שכתב בזה. ועיין בביאור הלכה שהכרענו לדינא, דאף דלכתחלה בוודאי נכון לנהוג כהרמ"א שלא לצאת לדבר-הרשות, מכל מקום כשיצא אין לו לברך אם יציאתו הוא על-מנת לחזור ולגמור סעודתו, דחשיב כעומד באמצע סעודה, **ויש** בזה חששא דברכה שאינה צריכה, רק אם הוא משער שאפשר שיפליג הרבה, נכון יותר שיברך ברכת-המזון כשיצא: (לו) **דחיישינן וכו'**. ואפילו אם לא אכל פת אלא פירות ושאר דברים, (כו) משמע מכמה אחרונים דנכון ליהדר לכתחלה שלא לצאת ממקומו עד שיברך ברכה אחרונה:

כשאר דברים בעיני דוקא שחזר למקומו, אבל כשאוכל במקום אחר צריך לברך, מ"א ע"ש: (י) **דחיישינן שמא ישכח**. לפי טעם זה אם

ביאור הלכה

יברך [אחרונים]: * בלא ברכה. משמע מזה דדעת הרמ"א דכשהוא יוצא טעון ברכה. ובאמת המעיין בהר"ן יראה דדבריו שם הוא רק לשיטתו דעל-ידי עקירה ממקומו נחשב כגמר סעודה וצריך אחר-כך ברכה לכתחלה, ולכן כתב דצריך לברך גם ברכת-המזון קודם שיצא, אף דאפשר לשוב ולברך חיישינן שמא ישכח, וכמו בכל גמר סעודה, דהכי קיימא לן בסימן קפד, מה שאין כן לדעה זו דלא נחשב על-ידי היציאה לגמר סעודה, דחזרו לסעודתו לאכול בלי שום ברכה כלל, מנא ליה להצריך לכתחלה ברכת-המזון קודם שיצא, ואדרבה הלא יש בזה משום ברכה שאינה צריכה כשמברך באמצע סעודתו. ואחר-כך מצאתי שהגאון ר' עקיבא איגר בחידושי עמד בזה, עיין שם. אמנם נראה לומר דמקור דברי הרמ"א הוא מתוספות והרא"ש שכתבו לשיטתם הנוכרת לעיל בהג"ה דברכת-המזון למפרע לעולם אין צריך על-ידי שינוי מקום לכולי עלמא, דאינו אלא כהיסח-הדעת דמצריך רק ברכה לכתחלה, ואפילו הכי כתבו דמשום עצה טובה שמא ישא עד שירעב ויפסיד הברכת-המזון צריך לברך כשעוקר ממקומו לצאת, וכן רמז הגר"א בביאורו מקור לדין זה מדברי התוספות, ואס"כ מסתברא לכאורה לומר דזה שייך גם לדין דסבירא לן כו"ח. ומכל מקום אפשר לומר דזהו נמי רק לרב ששת שם דמצריך ברכה ראשונה על-כל-פנים מן הדין ביציאתו דחשיב כהיסח-הדעת, ולכן אמרינן דיברך גם ברכת-המזון קודם יציאתו שמא ישא עד שירעב כיון דבלאו הכי הסיח דעתו מאכילתו, אבל למאן דסבירא ליה דאין צריך ברכה לכתחלה כשחזר לסעודת פת דלא חשיב היסח-הדעת לדידיה, גם ברכת-המזון אינו צריך כשיצא אף מצד עצה טובה, דלא שייך לברך באמצע סעודה, וכנ"ל. והנה לכאורה יש להוכיח זה מברייתא גופא דקאמרה, דכשהניח שם זקן וחולה אין צריך ברכה כשיצא ולא ברכה לכתחלה כשחזר, והיינו אף מצד עצה טובה, והטעם בעל-כרחך הוא כמו שכתבנו, דכיון דלא חשיב היסח-הדעת אין שייך לברך, ואס"כ ממילא הוא הדין לדין דסבירא לן דלעולם אין חשיב היסח-הדעת. אבל זה יש לדחות, דאפשר דהטעם הוא דכיון דהניח שם זקן או חולה לא ישא כל-כך אבל כשלא הניח חיישינן לזה, וזה אפשר דגם תנא-קמא דרבי יהודה מודה לזה, ולא פליגי אלא לענין כשחזר אי טעון ברכה לכתחלה. אבל באמת כן מוכח מברייתא שניה, דסבירא ליה לתנא-קמא בהדיא — דסבירא לן להלכה כוותיה — דאף כשיצא אין טעון ברכה, והיינו על-כרחך כמו שכתבנו משום דעומד באמצע סעודה. ואחר העיין נראה דמקור דברי הרמ"א יש להם סמך מדברי הכל-בו והמאור, עיין שם במאור דייק מדקתני בברייתא ראשונה "לקראת חתן" וכן בשניה "לבית-הכנסת או לבית-המדרש", משמע דדוקא באופן זה אמרו דמותר להם לעקור משום דהוא דבר-מצוה אבל בלא הכי לא. ויותר מזה מוכח שם בהמאור, דאפילו רבי יהודה דמקיל בשניה מצאת חברים הוא משום דהוא דבר-מצוה, אבל בלא הכי אין לו לעקור ממקומו, דחיישינן דלמא מימשיך ולא הדר לברוכי בדוכתיה [נפליגי תנא-קמא ורבי יהודה, דתנא-קמא סבר דכיון שעוקר רגליו לדבר-מצוה אין לנו לחוש דלמא מימשיך אף בלא הניח מצאת חברים, ורבי יהודה סבר דאין לנו להקל בזה רק בשהניח, דאי לאו הכי הוי כגמר סעודה לפי שיטתו שם]. אמנם עדיין קשה, דבאמת גם כדברי הכל-בו לא נזכר דיברך ברכת-המזון קודם שיצא וגם במאור לא נזכר בהדיא, ולא כתב רק דלדבר הרשות אסור לו לצאת כשיבוא לגמור סעודתו יברך עוד ויגרום ברכה שאינה צריכה [ויתכן דזהו גם-כן כוונת המאור בסוף דבריו שכתב "עד שיברכו", דהיינו שיגמור סעודתו ויברך]. ואפשר דגם כוונת הרמ"א הוא כן דיגמור סעודתו ויברך, וצריך עיון. אכן אם הוא משער שאפשר שיפלוג הרבה, מסתברא דיברך מקודם, ובפרט אם לא הניח מצאת חברים בוודאי נכון לברך, ואין לחוש לברכה שאינה צריכה, כי נוכל לצרף לזה דעת המחבר דסתם כהרמב"ם והגאונים דפסקו דבכל גונו משיצא מפתח-ביתו צריך לחזור ולברך: * **דחיישינן וכו'**. עיין במשנה ברורה. אף דבמאור משמע דבדברים שאין טעון ברכה במקומו מותר לו לעקור לכתחלה אף לדבר הרשות קודם שיברך [והוא דקאמר בדף קב עמוד א בגמרא דטעונין ברכה למפרע כשיצא אף לרבנן, צריך עיון גדול לדידיה; ואפשר דכוונת הגמרא דכזה רשות לו לברך, מה שאין כן בדברים הטעונין ברכה במקומו, לרבנן אין רשאי לברך כשיצא, כיון דסבירא להו דכשיחזור אין צריך ברכה לכתחלה, נמצא דכשמברך ברכה למפרע גורם ברכה אחר-כך לכתחלה בכדין, מכל מקום לטעם התוספות והרא"ש שכתבו דשמא ישא, כתבו כמה אחרונים דשייך אף בדברים שאין טעונין ברכה במקומו, ובפרט דכזה נפסקה האכילה ביציאתו, דבלאו הכי צריך ברכה לכתחלה כשיאכל אחר-כך: * **עוברת**. כן כתב בכל-בו, אבל במאור לא משמע כן, דהוא לא כתב רק דלדבר הרשות אסור, ובפרט לפי דברי התוספות והרא"ש בפרק כיסוי הדם דהא דקאמר דטעונין ברכה למפרע הוא רק משום עצה טובה בעלמא שמא

שער הציון

(נד) תוספות והרא"ש בפרק כיסוי הדם, ורמז הגר"א לטעם זה: (נז) ב"ח ומגן-אברהם ואליה רבה ושא"א: (נו) בית-מאיר ופרי-מגדים באשל-אברהם סעיף-קטן ג ומגן-גבורים, והחיי-אדם כלל נט אות א, אך הוא כתב: כשגמר בדעתו שלא לאכול ולשתות עוד, עיין שם. ומהם משמע דאפילו באמצע סעודה, משום עצה טובה שמא ישא עד שירעב ויפסיד ברכתו, וכמה שכתבו התוספות והרא"ש לגבי פת, אכן ביצא על-מנת לחזור לאלתר בוודאי אין להחמיר, וכמו שכתבנו במשנה ברורה לגבי פת: (נז) אבל כשכבר יצא קילא מפת, דבפת קיימא לן בסימן קפד דצריך לחזור למקומו ולברך, וכזה מותר לברך במקומו שהוא:

הלכות דברים הנוהגים בסעודה סימן קעח

באר הגולה

א"ת ס"ק בסיון ק"ט

שאם היה בגן ורוצה לאכול מפירות כל אילן ואילן, כיון שבירך על אילן אחד (לו) אינו צריך לברך על האחרים, (לח) והוא שבשעה שבירך היה דעתו לאכול מאותם האחרים. אבל מגן לגן צריך לברך אפילו אם הם סמוכים, (לט) ואפילו אם כשבירך תחלה היה דעתו על הכל: ד' אם אכל פת במקום אחד (מ) וחזר ואכל במקום (ס) אחר, אינו מברך ברכת המזון (מא) אלא במקום השני, כמו שנהגו (מב) הולכי דרכים שאוכלים דרך הלוכים ויושבים ומברכין במקום

באר היטב

למפרע בהמ"ז, ואם אכל פירות או שתה יין והלך וחזר, צריך לברך תחלה על מה שישתה כחזירתו, ואם הסיח דעתו מן האכילה בשעה שהלך, בכל גונו צריך לחזור ולברך שנית על מה שיאכל, ע"ש ועיין יד-אהרן. נכתוב בס' ברכת-אברהם דף קנז: אם בירך על פרי א' ולא אכל ממנו שם והולכי למקום אחר צריך לחזור ולברך במקום השני, וברכה שעשה במקום הראשון הוי ברכה לבטלה, ע"ש: (ס) אחר. איירי

לעקור, דלכתחלה צריך לברך במקומו, וכ"כ רמ"א בתשובה ס"א, מ"א. וט"ז האריך והעלה: המנהג בינינו שאוכלין קצת כביתם והולכים לסעודת נשואין לגמור הסעודה, והו' כשהיה דעתם מתחלה ללכת אח"כ שם, וכן בהולכי דרכים שמברך במקום סיום אכילתו. ואם אירע הדבר שהלך למקום אחר שלא לאכול שם וחזר לסעודתו, אם אכל מה שצריך ברכה במקומו כנזכר בס"ה א"צ לברך תחלה שנית, וכ"ש לא

משנה ברורה

אם אוחו הפרי בידו והולך ואוכל יש בו משום שינוי מקום, אם יצא ממקומו הראשון שקבע עצמו לאכול לחדר אחר ולא היה דעתו מתחלה לזה, דכל פתיתה ופתיתה הוא דבר אחר, עיין שם. ולפי מה שכתבתי לעיל, יש ליזהר בזה רק לכתחלה, אבל בדיעבד אין לחזור ולברך מחמת שינוי מקום שמחדר לחדר: ד' (מ) וחזר ואכל. ואף דלדעת המחבר לעיל בסעיף א' וב' אסור לאכול במקום השני על סמך סעודה הראשונה, אלא צריך לברך מקודם ברכת-המזון על אכילה ראשונה ו'המוציא' על להבא, (לג) וגם דעתו לא מהני מבית לבית; צריך לומר דכאן מיירי (לג) שכבר אכל, דאז מברך במקום השני, דגם זה מקומו הוא. ולפי מה שאנו נקטינן כדעת ההג"ה לעיל בסעיף ב, רק לכתחלה אין לעקור ממקומו עד שיברך במקומו, אבל אם כבר עקר, מותר לאכול כאן על סמך סעודה הראשונה, ואם היה דעתו לזה, מהני בסעודת פת אף לעקור לכתחלה מבית לבית, וכנ"ל: (מא) אלא במקום השני. דכאן (לד) הוא סיום סעודתו: (מב) הולכי דרכים. דהם (לס) לכולי עלמא מותר להם להלך ולאכול, ואף אם אין רואין מקומן הראשון מחמת מרחק הדרך או שמפסיקין אילנות, משום דהם לא קבעו עצמן לכתחלה לאכול במקום שבירכו, ורק לילך ולאכול, ולכן אין נחשבין כלל על-ידי-זה עוקרין ממקומן. (לו) ואם היה דעתן לאכול סעודתן במקום שבירכו 'המוציא', ונמלכו לגמור סעודתן דרך הליכתן, כל זמן שרואין מקומו הראשון מותר להם לאכול דחשיב מקום אחד, אבל באין רואין מחמת מרחק הדרך או מחמת הפסק אילנות חשיב שינוי מקום, ובפירות צריך לברך שנית, ובפת גם-כן אף לדעת ההג"ה לעיל, על-כל-פנים לכתחלה אין להם לעקור ממקומן בלא ברכה כמבואר שם. אך אם מתחלה חשב לאכול מעט במקומו והשאר לאכול בדרך, (לז) מהני ואף בהפסק אילנות, דרק מבית לבית לא מהני דעתו באכילת

ג (לז) אינו צריך לברך. ואפילו (כח) אין רואה מקומו שהאילנות מפסיקין. ולא דמי לאוכל במזרחה של תאנה ובא לאכול במערבה דצריך לברך, (כט) דכאן מיירי שמוקף מחיצות, דחשיב כמו מקום אחד, כנ"ל. (ל) ויש מאחרונים שפירשו דמיירי באין מוקף מחיצות, וטעם ההיתר בזה הוא משום שהיה דעתו לזה מתחלה, וכמו שכתב לעיל בהג"ה דדעתו מהני אף מחדר לחדר, ואף שאין רואה מקומו מחמת הפסק האילנות, לא חשיב אלא כמו מחדר לחדר; ולפי זה, גם לענין מזרחה של תאנה מהני דעתו. ולהכי כתב המחבר בשם יש מי שאומר, משום דאין דין זה ברור דליהני דעתו באין מוקף מחיצות, דהוא רק שיטת הראב"ד [הגר"א בבאורן]: (לח) והוא וכו' היה דעתו. כמו בחדר לחדר בעלמא דבעינן דוקא דעתו, וכנ"ל בסעיף א בהג"ה. ובחיי-אדם כלל נט ראיתי שמחלק בענין זה בין מוקף מחיצות לאינו מוקף מחיצות, דבמוקף מחיצות לא בעינן דעתו בפירוש, אלא אפילו מסתמא אמרינן דדעתו על כל האילנות [אם לא שהיה דעתו מתחלה לאכול רק מהאחד ואחר-כך נמלך לאכול גם מהשני, דאז צריך לברך], ובאינו מוקף מחיצות בעינן שיהיה דעתו בשעת ברכה גם על השני [ואם לא היה דעתו, אפילו (לא) רואה את מקומו הראשון גם-כן אינו מועיל כיון שאינו מוקף מחיצות, ט"ז ודרך-החיים]: (לט) ואפילו וכו'. משום שינוי מקום, דהוי כמבית לבית דלא מהני דעתו לכולי עלמא, כמו שכתב לעיל בסעיף א בהג"ה, ואפילו אין הגן מוקף מחיצות, כיון שכל אחד הוא בפני עצמו חשיב הוא כמו שני בתים, ואפילו רואה מקומו הראשון גם-כן אינו מועיל. מי שבירך על הפרי לאכול כאן, ולא אכל ממנו ושינה מקומו, כתב האליה רבה בשם ברכת-אברהם דאינו יוצא בברכתו [ולפי מה שכתבנו לעיל בסעיף ב בביאור הלכה הוא דוקא מבית לבית אבל מחדר לחדר לא]. וכתב החיי-אדם, דאפילו

שער הציון

(כח) אחרונים: (כט) מגן-אברהם [וכן משמע מט"ו] ודרך-החיים והגר"ז: (ל) מאמר-מרדכי והגר"א ואבן-העזר. והנה במאמר-מרדכי ואבן-העזר משמע דגם במוקף בעינן דעתו, ובהגר"א לא מצאתי הוכחה לזה, ובחיי-אדם משמע דנקט לדינא דבמוקף לא בעינן דעתו לזה ואפילו בסתמא מהני. והנה אפשר היה לומר דגם המגן-אברהם יסבור דלהראב"ד מהני דעתו ואפילו מאילן לאילן באין מוקף מחיצות כמו לענין מזרחה של תאנה, אך לא רצה לפרש כן בהשלחן-ערוך משום דהא חזינן דאין דעת השולחן-ערוך לסבור לדינא כהראב"ד, דהא לענין מזרחה של תאנה לא הזכיר כלל דעתו ומשמע דלא סבירא ליה כוותיה, ועל-כן מפרש דמיירי במוקף ואתיא ככולי עלמא: (לב) והגר"א יסבור דלהכי הזכיר דעת הראב"ד בסעיף זה להשמיענו דאפילו במאילן לאילן מהני גם-כן דעתו, וכל-שכן באילן אחד ממזרחו למערבו דמהני דעתו לדידיה: (לג) ובלבושי-שרד כתב דמשמע ממגן-אברהם בסעיף-קטן ט דרואה מועיל אפילו אין מוקף מחיצות; גם באליה רבה משמע דחולק על הט"ז. ולעניות דעתי נראה דתלוי זה בזה, ואם נסבור דדעתו לא מהני באינו מוקף, גם רואה אין מועיל: (לד) כן מוכח ממגן-אברהם דלא סבירא ליה כפירוש הט"ז, וגם המאמר-מרדכי האריך בדבר ומסכים להרמ"א לעיל דלא מהני דעתו במבית לבית לדעה הראשונה: (לז) מגן-אברהם: (לז) ואם רצונו לחזור למקומו ולאכול שם עוד, בוודאי יש לו לחזור ולברך שם, וזה עריך יותר דיצא בזה גם דעת הסמ"ק שפירש מה שאמרו בגמרא "דלקיבעיה קמא הדר" היינו דיש לו לחזור למקומו: (לס) מגן-אברהם והגר"א: (לט) חיי-אדם: (לו) כן מוכח מחיי-אדם:

קעט דברים הנוהגים בסעודה סימן קעט באר הגולה

ח הרמב"ם בסוף ד
וכדעת הרשב"ם
ט הרא"ש י התוספות
ורא"ש שם ובפרק כ"ט
ה"ט כ הרא"ש בסוף
קמא ותענית כ"ט
הראב"ד

סיום אכילתם: ה' י"ש אומרים ששבעת (ט) המינים טעונים ברכה (מג) לאחריהם במקומם, טו"ש אומרים דדוקא (מד) מיני דגן: הגה ויש אומרים דוקא פת (מה) לבד (כ"י) סימן קפד בשם רשב"א והגהות מיימוני פ"ד: ו' מי שזכר בתוך הסעודה שלא התפלל ועמד והתפלל, אפילו אם אין שהות לגמור סעודתו ולהתפלל, שחייב להפסיק (מו) ואי אפשר לו לאכול עד שיתפלל, עם כל זה (מז) לא הוי (י) [נ] הפסק: ז' יאדם שישן בתוך סעודתו (מח) שנת עראי לא הוי הפסק: הגה וכן אם הפסיק בשאר *דברי רשות, *כגון שהוצרך (מט) לנקביו וכיוצא בזה:

קעט איזה דברים קרויים היסח הדעת בסעודה שצריך לחזור ולברך, ובו ו' סעיפים:

א' יגמר סעודתו ונטל ידיו מים אחרונים, אינו יכול (א) לאכול (ב) ולא לשתות (ג) *עד שיברך

באר היטב

בדיעבד, דלכתחלה אסור לאכול במקום השני עד שיברך כמ"ש ס"א: (ט) המינים. ולכתחלה יחמיר לברך במקומו, וכן לענין שינוי מקום א"צ לברך על כל ד' המינים וכמ"ש ס"ב דספק ברכות להקל, מ"א: (י) הפסק. ומ"מ נראה לי דנט"י בעי דהוי היסח הדעת, מ"א. כתב הע"ת וברכת אברהם: דוקא עמד והתפלל במקומו, אבל הלך לכהכ"נ להתפלל הוי הפסק, ע"ש, ובא"ז כתב דמשמע בלבוש אפילו הלך לכהכ"נ לא הוי הפסק, וט"ו העלה דלמעשה יש ליהזר בזה, ולא אמרין דלא הוי הפסק אלא במתפללין באותו חדר או שהניח מקצת חברים, ע"ש. [כתב רמ"א בסי' רע"ג דמבית לסוכה חשוב כמפינה לפינה, והשיג הג"צ עליו, ובספר אליה רבה מיישבו ופירש כדעת רמ"א, עיין שם באריכות]:

(ב) ולא לשתות. אבל להפסיק כדיבור מותר, וכ"מ סימן קפג ס"ו, מ"א. והאר"י ז"ל אוסר, עיין ש"ע שלו מעשה ע"ז:

משנה ברורה

פירות. (לט) אמנם אם התחיל לאכול בבית והלך לדרך, הרי הוא כמו מבית לבית דלא מהני דעתו בפירות, וצריך לחזור ולברך, ובפת מהני דעתו ואף לענין לכתחלה: ה' (מג) לאחריהם במקומם. ואם הלך משם, צריך לחזור למקומו ולברך כמו לגבי פת: (מד) מיני דגן. מפני חשיבותן שנקרא מזון: (מה) לבד. כתבו האחרונים, דלכתחלה יחמיר לברך במקומן אפילו בז' מינים, (לט) וכן לענין שינוי מקום אין צריך לברך (מ) על כל השבעה מינים כמו על הפת אם שינה מקומו, לפי מה שפסק בסעיף ב בהג"ה. ודעת הגר"א בבאיורו, דדעה האמצעית היא העיקר לדינא, ולפי זה פירות של שבעת המינים דומים לסתם פירות דשייך בהו שינוי מקום לכולי עלמא: י' (מו) ואי אפשר לו

שערי תשובה

עיין שם: [נ] הפסק. עיין בה"ט. ועיין במג"א שהביא ראייה מע"פ דכיון דבעי א"צ לברך על כל ד' המינים וכמ"ש ס"ב דספק ברכות להקל, מ"א: (י) הפסק. ומ"מ נראה לי דנט"י בעי דהוי היסח הדעת, מ"א. כתב הע"ת וברכת אברהם: דוקא עמד והתפלל במקומו, אבל הלך לכהכ"נ להתפלל הוי הפסק, ע"ש, ובא"ז כתב דמשמע בלבוש אפילו הלך לכהכ"נ לא הוי הפסק, וט"ו העלה דלמעשה יש ליהזר בזה, ולא אמרין דלא הוי הפסק אלא במתפללין באותו חדר או שהניח מקצת חברים, ע"ש. [כתב רמ"א בסי' רע"ג דמבית לסוכה חשוב כמפינה לפינה, והשיג הג"צ עליו, ובספר אליה רבה מיישבו ופירש כדעת רמ"א, עיין שם באריכות]:

ביאור הלכה

ישה, מסתברא דהיכא דהוא לדבר מצוה, אפילו אינה עוברת אין לחוש לזה; וקצת הוכחה גם כן לזה: דאי מיירי הברייתא כשהמצוה עוברת, אי יברך ברכת המזון מקודם אמאי מחמיר רבי יהודה כשלא הניח מקצת חברים לברך ברכת המזון קודם שיעקור: * דברי רשות. לאו דוקא, דהוא הדין אפילו הפסיק בדבר מצוה, כגון שהתפלל באמצע הסעודה וכנ"ל בסעיף ו, אלא מפני שמצינו שדבר שהוא לחוב קבוע, כגון מה שמפסיקין בהלל ואגדה בין כוס לכוס, כיון שהוא לחוב שמחוייבין תמיד להפסיק חשיב הפסק וצריך לברך על כל כוס וכוס בפני עצמו, לכן נקט דבר רשות [הגר"א בבאיורו, וכוון בזה ליישב מה שהרגיש הפרישה]: * כגון שהוצרך לנקביו וכו'. מבואר לעיל דזה דוקא בסעודת פת, אבל בפירות א"ר משקין הוי הפסק מחמת היציאה ממקומו, וכשחזר למקומו צריך ברכה: * עד שיברך ברכת המזון. עיין משנה ברורה מה שכתב ודעת כמה

לאכול. רוצה לומר, דלכאורה יש לדמותו ליהב לן ונברך, דלמאן דאמר דאין רשאי לאכול צריך לברך כשחזר לאכול; אבל באמת לא דמי, דהתם הטעם משום דהוי היסח הדעת וסילוק, מה שאין כן הכא דלא הסיחו דעתם מלאכול: (מז) לא הוי הפסק. ולדעת המחבר בסעיף א (מא) הוא דוקא כשמתפלל בביתו, אבל אם הולך לבית הכנסת הוי הפסק, אכן לפי מה שאנו נקטינן כדעת ההג"ה בסעיף ב, (מב) לא הוי הפסק (מג) אף כשהלכו לבית הכנסת, ורק אם לא הסיחו דעתם מלאכול. כתב המגן אברהם, דאף ד'המוציא' אין צריך לברך מחמת הפסק התפלה, אבל נטילת ידים צריך, דשמא לא שמר ידיו; (מד) אבל הרבה אחרונים חולקין עליו וסבירא להו דאף נטילת ידים אינו צריך, דבעת התפלה בוודאי שמר ידיו מלטנפם. אבל בזה, דוקא אם מתפלל בביתו, אבל אם הלך לבית הכנסת והתפלל שם, כשחזר (מה) צריך ליטול ידיו וכלי ברכה: ז' (מו) שנת עראי. ואפילו אם שהה (מו) משך זמן לערך שעה, כיון שנאנס בשינה לא מקרי הפסק ואין צריך לברך 'המוציא' [אבל נטילת ידים בעי וכלי ברכה, פריימגדיום]. ואם ישן על מטתו (מז) שנת קבע, הוי הפסק, דהו סילוק והיסח הדעת לדברי הכל: (מט) לנקביו. ונטילת ידים צריך, כמבואר בסימן קסד, עיין שם:

א' (א) לאכול. והוא הדין שיש ליהזר לכתחלה (ב) שלא יפסיק כדיבור (ג) אפילו מעט, דתיכף לנטילה ברכה נומהאי טעמא יש ליהזר שלא לשהות (ג) שהייה מרובה אחר הנטילה, וכל שכן שלא לעסוק באיזה עסק, אך אם צריך להפסיק (ד) בדבר נחוץ, או בדיעבד אם הפסיק, יטול ידיו שנית כדי להיות תיכף לנטילת מים אחרונים ברכה: (ב) עד

שער הציון

(לט) ובחיי אדם מסתפק אולי אף מאריך לעגלה חשיב כמו מבית לבית דלא מהני דעתו בפירות, ואין נראה כל כך להחמיר בזה: (לט) כ"ח ומגן אברהם והגר"ז דרך החיים ושאר אחרונים. ואף דבחידושי ר' עקיבא איגר מפסק בדברי המגן אברהם, כל האחרונים העתיקו דברי המגן אברהם לדינא, וגם הוא בעצמו נשאר רק בצריך עיון: (מ) בין שהניח מקצת אנשים כשיצא מהן ובין שלא הניח, ובין שחזר למקומו ואכל שם ובין שאכל במקום שהלך, בכל גווני אין צריך לחזור ולברך: (מא) פשוט, וכן כתב עולת תמיד וברכת אברהם, והבאר היטב העתיק דבריהם שלא בדיוק, דהם לא אמרו אלא לדעת המחבר: (מב) ודברי ה"ט ש מצריך לברך, כבר דחוהו כל האחרונים, עיין אליה רבה ומאמר מרדכי הגר"ז וש"א, אך אפשר דלכתחלה יש ליהזר בזה שלא להתפלל באמצע הסעודה, כי אם בביתו או בשהניח מקצת חברים [א"ר ופמ"ג]: (מג) דוקא בדברים הטעונים ברכה במקומן, אבל בפירות, תיכף משהלכו חוץ לביתם נחבטל קביעות: (מד) אליה רבה ואבן העזר והגר"ז ומגן גבורים: (מה) כן נראה לעניות דעתי: (מו) חיי אדם: (מו) הגר"ז חיי אדם: (ב) מגן אברהם כמסקנתו [ולפלא על אלו היטב שהעתיק להפכו] ואליה רבה בסימן קסו וחיי אדם: (ג) פריימגדיום: (ג) היינו כדי הילוך כ"ב אמה, כמו שכתב בסימן קסו בהג"ה דזה לא מקרי תיכף: (ד) דרך החיים: